

Reclasseren in de wijk

Editie 1

Werkstraf

'Ik probeer mijn leven te beteren'

Column

'Samen structurele belemmeringen aanpakken'

interview

'We zijn overal: in de wijk, op het politiebureau, bij de rechtbank'

Reclassering Nederland

RECLASSERINGSWERKER IN DE WIJK

'Wij zijn de brug tussen strafrecht en sociaal domein'

Reclasseringswerker Willy Topcu heeft vaak overleg met de wijkagent van het Haagse bureau Zuiderpark

Gewoon doen wat nodig is. Dat is het doel van wijkgericht werken bij Reclassering Nederland. De wijk in, cliënten leren kennen, weten waar ze wonen, wat ze beweegt en wat hun sociale omgeving is. Daarbij werken we nauw samen met het wijkteam en de politie. 'Zo zijn we veel effectiever', vertelt Willy Topcu, reclasseringswerker in Den Haag.

Wanneer de rechter of de officier van justitie bepaald heeft dat iemand onder toezicht komt, gaat Reclassering Nederland aan de slag. Met regelmatige gesprekken, hulp waar dat nodig is en de wetenschap dat er nog een voorwaardelijke straf op de plank ligt, probeert de reclasseringswerker te voorkomen dat de delictpleger nog eens in de fout gaat. In Den Haag

gaan reclasseringswerkers sinds een aantal jaren veel vaker de wijk in.

Brug

De gemeente, politie en Reclassering Nederland hebben afspraken gemaakt over de aanpak van een aantal voornamelijk jonge daders die veel strafbare feiten plegen, maar niet direct in aanmerking komen voor regievoering

vanuit het Veiligheidshuis. 'Zodra iemand wordt aangehouden, adviseert de reclassering het Openbaar Ministerie over wat nodig is om nieuwe delicten te voorkomen. Informatie vanuit de wijk, hulpverleners en Veilig Thuis nemen we mee in de advisering. Wij zijn zo brug tussen strafrecht en het sociaal domein', aldus Topcu.

'Het gebeurt 's avonds. En 's nachts. In de wijk'

Aan de slag

Die werkwijze betekent afscheid nemen van bestaande gewoontes. Een paar jaar geleden spraken Willy en zijn collega's deze jongens vooral op het kantoor aan de statige Bezuidenhoutseweg in Den Haag. 'Niet echt de locatie waar onze doelgroep zit', lacht hij. 'Onze klanten moesten naar ons toekomen, maar dat lukte niet in alle gevallen. En ook de lijntjes met de politie, gemeente en zorginstellingen waren lang. Daarom kregen we een plekje op het politiebureau.' Juist die groep waarmee instanties moeilijk in contact komen, probeert Willy weer op de radar te krijgen. 'Het gebeurt 's avonds. En 's nachts. In de wijk. Daar gaan we dus naar toe. Mee met de wijkagenten. Cliënten spreken. Kijken waar ze wonen. Bij hun ouders langs en zo écht in contact komen met

henzelf en hun directe omgeving.' Dichtbij zijn helpt. 'We zijn overal: in de wijk, op het politiebureau, bij de rechtbank. Als je op kantoor hoort dat iemand geen geld heeft om langs te komen ben je toch eerder geneigd om 'dat zal wel' te denken. Als je bij hem thuis komt en je ziet een zeltje van drie bij drie meter en twee kratjes in een verder lege ruimte, dan gaat het leven.' Ook leugentjes worden eenvoudiger doorgeprikt. 'Eén cliënt kwam telkens met het verhaal dat zijn oma ziek was, waardoor hij afspraken niet kon nakomen. De wijkagent had contact met zijn broer en die vertelde dat verhaal nooit. Dat hebben we gecheckt en wat bleek? Met oma was niks aan de hand.'

Contact

Minstens zo belangrijk zijn de verbeterde contacten met politie en hulpverleners in de wijk. 'De politie weet nu veel beter wat wij doen. Het helpt enorm als een wijkagent jou kent en andersom.' Daarnaast heeft Topcu gebouwd aan zijn netwerk met hulpverleningsinstanties. 'Hoeren en sloeren, moet ik', lacht Topcu. Maar dan serieus: 'Het is echt ontzettend belangrijk dat je netwerk op orde is en mensen je kennen. Mijn contacten weten dat ik alleen om een gunst vraag als het echt nodig is voor mijn cliënt.'

> GEDRAGSTRAININGEN

Eerst denken, dan doen

Reclassering Nederland zet regelmatig gedragstrainingen in voor mensen die onder toezicht staan en gedetineerden. Denk aan trainingen voor het aanleren van arbeidsvaardigheden en het vermijden van conflictgedrag bij huiselijk geweld. Gemeenten kunnen die trainingen ook afnemen, bijvoorbeeld als een wijkteam inschat dat dit een cliënt verder zou helpen. Eerst denken dan doen, is in veel trainingen het motto.

SOLO, CoVa en CoVa-plus

Neemt een burger vaak verkeerde beslissingen? En komt hij daardoor in de problemen, bijvoorbeeld met werk of geld? Dan kan de training SOLO – een individuele cognitieve gedragstraining – helpen om denkpatronen en daarmee gedrag te veranderen. Bij de cognitieve gedragstraining CoVa vinden de bijeenkomsten plaats in groepsverband. Ook CoVa gaat in op de denkvaardigheden, houding en gedrag van deelnemers. CoVa-plus is speciaal voor cliënten met een licht verstandelijke beperking.

Huiselijk geweld en agressie

Is er sprake van huiselijk geweld? In dat geval kan de training BORG soelaas bieden. BORG is ontwikkeld voor plegers van partnergeweld. De-escalatie en het vergroten van de veiligheid van het slachtoffer staan voorop. Daarnaast biedt Reclassering Nederland naast toe-

zicht op de cliënt, trainingen op het gebied van agressie (regulering). Zoals i-Respect voor mensen met een 'kort lontje' of mensen die 'berekendend agressief' zijn. Sommige wijkteams zetten deze trainingen preventief in. De training Alcohol en Geweld helpt deelnemers ten slotte om controle te krijgen over het alcoholgebruik en daarmee samenhangende agressie.

Geen praatclub van gierende mannen

Om vier uur 's nachts belde de politie: kom je maar direct melden. En toen begon het proces van verhoor, gesprekken met de officier van justitie, reclassering en jeugdzorg. Ik trof een schikking met de officier. Daardoor kwam ik onder toezicht van Reclassering Nederland met de verplichting om de BORG training te volgen. De eerste groepsessie was vrij snel daarna. Het is absoluut geen praatclub van huilende mannen. We waren allemaal voor het eerst betrokken bij huiselijk geweld. Goed dat je BORG moet volgen. Het voorkomt dat het geweld een patroon wordt.' – een pleger van partnergeweld over BORG

Kijk voor een overzicht van gedragsinterventies van Reclassering Nederland op www.reclassering.nl/wat-we-doen

> Meer weten?

Reclassering Nederland draagt bij aan de veiligheid van de samenleving door het voorkomen van criminaliteit en het terugdringen van recidive. Wil je meer weten over de onderwerpen in deze krant? Op www.reclassering.nl vind je de gegevens van onze locaties. Of stuur een mail aan info@reclassering.nl

Van werkstraf naar werk

Veel ex-gedetineerden en werkgestraften hebben moeite om aan werk te komen. En dat vergroot de kans op recidive. Daarom werken gemeenten en Reclassering Nederland samen om hun afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Zo komen werkgestraften met potentie en een goede werkmentaliteit in aanmerking voor een werktraject van Werk, Participatie en Inkomen (WPI, voorheen Dienst, Werk en Inkomen) van de gemeente Amsterdam.

Het is donderdagmiddag en Farouk (37) staat in Amsterdam Slotervaart op straat afval te pikken. Farouk, zwart bomberjack, trainingsbroek en een pet diep over zijn ogen getrokken, draagt een prikker in zijn ene hand en een vuilniszak in zijn andere. Hij grijnst als medewerker werkstraf Ozan Demirbas (32) hem vraagt of hij zijn verhaal wil vertellen. Hij schaamt zich niet voor zijn gele hesje en zijn vuilniszak: 'Sommige mensen hier willen niet opvallen, mij maakt het niet uit. Ik heb voor niemand iets te verbergen.' Demirbas vertelt dat Farouk een jongen is uit de Top 1000; net zoals zoveel jongens die in deze groep zijn opgenomen, is Farouk een typische

veelpleger met een verstandelijke beperking en een indrukwekkende reeks aan gevangenisstraffen en werkstraffen. Zijn laatste vergrijp was het verkopen van nepdrugs aan toeristen waarvoor hij nu een fikse werkstraf en een gebiedsverbod heeft gekregen.

Vrouw en kindjes

Farouk heeft het gehad met zitten en pikken, zegt hij: 'Ik probeer mijn leven te beteren. Ik wil werk en stabiliteit, een vrouw en kindjes, zoals iedereen, maar dat is met een strafblad niet makkelijk.' Een werkstraf doet hem

'Ik wil werk en stabiliteit, een vrouw en kindjes'

goed, zegt hij tegen Demirbas: 'Dit is zwaar werk, broeder. Als ik thuis kom, ben ik kapot. Dan slaap ik goed en verveel ik me niet.' 'Waarom hij iedere keer toch de fout ingaat?' 'Ik krijg duizend euro van mijn uitkering, daar kan ik toch niks leuks voor mijn vriendin van kopen?'

Perspectief

Demirbas nodigt Farouk uit om bij hem langs te komen: 'Als je echt

'Dit is zwaar broeder. Als ik thuis kom ben ik kapot'

serieus bent over je toekomst, kom dan bij me langs. Dan zal ik kijken wat ik voor je kan doen.' Komt hij straks ook daadwerkelijk naar Demirbas toe, dan meldt hij hem graag aan voor een werktraject van Werk, Participatie en Inkomen van de gemeente Amsterdam: 'Hij heeft een

goede werkmentaliteit en ik zie verbetering.' Helemaal zeker van de kans van slagen bij Farouk is Demirbas echter niet: 'Het is iemand die vaak in de problemen komt. Maar daarom zou een werktraject bij WPI juist goed voor hem kunnen werken. Daar

werken ze samen met hem toe naar een betaalde baan. Als hij zich niet aan de afspraken houdt, kan de gemeente sancties opleggen. Betaald werk is de beste oplossing. Dan is de kans dat hij zichzelf in de problemen brengt, ook een stuk kleiner.'

Zedendader terug in een gemeente?

Een zedendader die na het uitzitten van straf weer in zijn eigen stad of dorp komt wonen. Dat leidt regelmatig tot zorg op het gemeentehuis. Blijft het rustig in de buurt? Is er toezicht op de dader? Reclassering Nederland adviseert en ondersteunt gemeenten bij (dreigende) maatschappelijke onrust en het voorkomen van recidive.

Als een zedendader terugkeert in een gemeente, wordt de burgemeester hiervan via Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ) op de hoogte gesteld. Alle betrokkenen hebben belang bij een rustige terugkeer van een dader in de maatschappij. Een dader kan zo zijn leven weer op de rails krijgen en de kans op herhaling wordt kleiner. Maar wat als er toch maatschappelijke onrust dreigt? En hoe maakt een gemeente een inschatting van de risico's? Reclassering Nederland kan de gemeente dan adviseren. In dat advies wordt benoemd wat nodig is om risico's op herhaling te beperken. De reclassering kan ook zorgen dat de cliënt hierin begeleid wordt. Gemeenten kunnen ook een nazorgtraject voor de zedendader inkopen, een zogenaamd vrijwillig toezicht. Is er sprake van verplicht reclasseringstoezicht? Dan kan het soms nuttig zijn om bijzondere voorwaarden te laten wijzigen. Denk aan een gebiedsverbod in combinatie met een enkelband als de zedendader in de buurt van bijvoor-

beeld een school woont. Reclassering Nederland werkt in alle gevallen intensief samen met andere lokale partijen.

Veiligheidsteam Zeden en Maatschappelijke onrust

Zo komt in de veiligheidsregio Noord-Limburg een scenarioteam in actie bij zedenincidenten. Het scenarioteam is sinds 2001 actief en is een initiatief van het Openbaar Ministerie, de gemeente, Politie Limburg en Reclassering Nederland. Zij stemmen af over juridische procedures en de zorg en opvang van betrokkenen, onder meer bij zedenincidenten. Ook zorgt het team voor opvang, ondersteuning en zo nodig bescherming van slachtoffer(s) en verdachte(n). Soms keert de samenleving zich namelijk tegen een verdachte.

COSA: terug in de maatschappij

Zedendaders die gemotiveerd zijn om hun leven te beteren, komen in aanmerking voor COSA, een aanpak om recidive van zedendaders te voorkomen. COSA richt zich op zedendaders die sociaal geïsoleerd zijn. Want isolement vergroot de kans op herhaling van strafbare feiten. Drie tot vijf geselecteerde en getrainde vrijwilligers begeleiden één zedendader. Zij werken met de zedendader, reclassering, GGZ-behandelaar en wijkagent aan het primaire doel van COSA: nieuwe slachtoffers voorkomen.

op school onder toezicht van een wijkagent. Belangrijk is dat je als gemeente laat zien dat je de situatie serieus neemt, niets verzwijgt en in de doofpot stopt. In zo'n situatie is er al snel ruis. Prettig is dat het scenarioteam veel ervaring heeft en alle processtappen goed coördineert. Met het scenarioteam is het proces goed onder controle, dat geeft rust.'

Gerard Lenders, coördinator
Integrale Veiligheid, gemeente
Weert

Enige tijd geleden was er sprake van onrust toen duizenden foto's met kinderporno op de computer van een vader werden gevonden. De buurt, de school, de leerkrachten waren ongerust. Een explosieve situatie. Het scenarioteam is direct bijeen gekomen. De-escaleren is ons doel. Dat doen we door de situatie in hapklare brokken te ontleden en vervolgens kleine stappen te zetten.

De reclassering ging met de dader aan de slag en maatschappelijk werk organiseerde een bijeenkomst

Het scenarioteam Zeden en Maatschappelijke onrust geeft rust

'Sinds vier jaar werken wij met het scenarioteam zeden en maatschappelijk onrust in de gemeente Weert. Het scenarioteam bestaat uit een basisteam van de reclassering, Openbaar Ministerie, zedenpolitie, GGD, communicatie en gemeente. Afhankelijk van de casus sluit ook een schooldirecteur of wijkagent aan. Alle leden van het team mogen het scenarioteam bij elkaar roepen als zij aan hun water voelen: dit is spannend, dit kan onrust veroorzaken. Meestal komen we dan dezelfde dag bij elkaar, de lijnen zijn ultrakort.

Een toekomst zonder delicten

Sjef van Gennip algemeen directeur Reclassering Nederland

Wat hebben zorg en veiligheid met elkaar gemeen? Misschien nog wel het meest dat ons werk draait om mensen. Reclassering Nederland levert een bijdrage aan een veiliger samenleving. Onze cliënten zijn allemaal om de een of andere reden met justitie in aanraking gekomen. Onze aanpak is erop gericht te voorkomen dat iemand opnieuw in de fout gaat. Reclasseringswerkers hebben steeds vaker contact met collega's uit het zorgdomein. Dat gebeurt vooral in het kader van een advies aan de rechter over de afdoening van een zaak of wanneer de rechter of officier van justitie reclasseringstoezicht oplegt. Want niet zelden heeft iemand die met het strafrecht in aanmerking komt ook zorg nodig.

En niet zelden doorkruist een aanhouding een zorgvuldig opgebouwd zorgplan. Dat daarover contact is, is voor iedereen bij de reclassering én in het sociaal domein niet meer dan logisch.

'Niet zelden doorkruist een aanhouding een zorgplan'

Maar we hebben meer ambitie. Vaak is het regelen van praktische zaken als wonen, werk en inkomen een moeilijke opgave voor cliënten van de reclassering, terwijl dat toch de basis is voor een toekomst zonder delicten. Daarom willen we nog nauwer dan voorheen samenwerken met partners in het sociaal domein, zoals wijkteams en afdelingen werk & inkomen van gemeenten. Samen werken aan oplossingen voor praktische problemen. Samen structurele belemmeringen bespreken en aanpakken. Reclasseringswerkers willen niet alleen toezicht houden, maar zelf ook actief bijdragen. Zo kunnen we grenzen doorbreken en werken aan écht duurzame oplossingen voor een veilige samenleving.

> Reageer op de column via info@reclassering.nl

Colofon

Reclasseren in de wijk is een uitgave van Reclassering Nederland. © Reclassering Nederland, 2017
Redactie: Paul van Daalen, Henriëtte Dubois, Yolanda van Empel, Marianne Lamers.
Vormgeving: Enof creatieve communicatie.
Fotografie: Henriëtte Guest, Jerry van der Weert.
Drukwerk: Libertas Pascal.